

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Projektų inovatyvumo vertinimo metodikos projektas

LR žemės ūkio
ministerija

zum.lrv.lt

Rengiant šią metodiką buvo remtasi Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademijos mokslininkų 2021 metais įvykdyto Žemės ūkio, maisto ūkio ir žuvininkystės 2015-2020 metų mokslinių tyrimų ir taikomosios veiklos projekto „Projektų inovatyvumo vertinimo metodinės rekomendacijos“ Žemės ūkio ministerijai pateikta galutine ataskaita.

**Projektų
inovatyvumo
vertinimo
metodika**

Sudaryta Projektų inovatyvumo vertinimo metodika leidžia palyginti projektus tarpusavyje inovatyvumo reikšmingumo atžvilgiu, grupuoti juos į penkis lygius ir skirti prioritetinius balus ar tinkamumo kriterijus.

Metodika yra lankstus instrumentas, nevaržantis ministerijos rengiant paramos taisykles pagal atitinkamas intervencines priemones pasiūlyti kurio inovatyvumo lygio projektams skirti papildomus balus ir kiek.

Metodikos
principai

Siekama, kad ši vertinimo metodika būtų **paprastai** pritaikoma įvairių projektų vertinimui, nereikalaujanti specifinio vertintojo pasirengimo, didelių laiko ir finansinių sąnaudų, vertinama kriterijų skaitinė reikšmė turi būti **pagrįsta logiškomis prielaidomis**, gauti vertinimo rezultatai nesunkiai interpretuojami, o gautas vertinimo rezultatas **lengvai palyginamas** su kito projekto atitinkamu įverčiu. Taip pat taikant šią metodiką **siekama vertinti įvairius projektus**, nepriklausomai nuo projekto dydžio, projekto partnerių skaičiaus, sprendžiamų žemės ūkio problemų ar diegiamų inovacijų pobūdžio, projekto įgyvendinimo geografinės padėties, veikiančių politinių, kultūrinių, religinių ir kt. aplinkybių.

Paprastumo

Pagrįstumo

Palyginamumo

Plataus
pritaikomumo

Metodikos tikslas

prisidėti prie efektyvesnio paramos panaudojimo, Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano bei kitų programų tikslų įgyvendinimo, įvertinti projektų inovatyvumą nustatant atrankos pirmumo ir tinkamumo kriterijus

Projektų
inovatyvumo
vertinimo
metodika

Sąvokos:

Inovacinė veikla – naujų arba patobulintų produktų ar procesų (arba jų derinių), kurie reikšmingai skiriasi nuo ankstesnių subjekto produktų ar procesų, kūrimo ir diegimo į rinką veikla.

Produkto inovacija – naujų savybių ir (arba) naują paskirtį turinti prekė ar paslauga, kurios reikšmingai skiriasi nuo ankstesnių veiklos subjekto prekių ar paslaugų ir kurios yra pateiktos rinkai.

Paslaugos inovacija – keičianti naudotojų būseną nemateriali veikla, kuri kuriama ir naudojama tuo pat metu (pvz.: aptarnavimo, remonto ar gamybos paslaugos kitiems gamintojams, buitinės paslaugos asmenims, ar tobulinimo, mokymo, konsultavimo ir pan. paslaugos) ir kuri reikšmingai skiriasi nuo anksčiau šio veiklos subjekto teiktų paslaugų.

Projektų
inovatyvumo
vertinimo
metodika

Sąvokos:

Prekės inovacija – materialieji objektai ir kai kurie žinias fiksuojantys produktai, kurie turi esamą ar potencialią paklausą ir kuriems gali būti nustatytos nuosavybės teisės.

Proceso inovacija – naujas arba patobulintas vienai ar kelioms veiklos funkcijoms skirtas verslo procesas, reikšmingai besiskiriantis nuo ankstesnių ir dabar naudojamų subjekto veiklos procesų.

Projektų
inovatyvumo
vertinimo
metodika

Projektų inovatyvumo vertinimo metodikos etapai:

- Vertinimo kriterijų identifikavimas;
- Vertinimo kriterijų įverčių nustatymas;
- Svių (reikšmingumų) suteikimas vertinimo kriterijams;
- Projektų inovatyvumo įvertinimas.

Projekto inovatyvumo vertinimo kriterijai:

Naujumas

Teigiamas poveikis aplinkai ir klimatui

Skaitmeninimas

Teigiamas poveikis socialinei ekonomikai (kriterijus taikomas vertinant tik socialinių projektų inovatyvumą)

Kriterijai

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Kriterijų įverčiai

Socialinių projektų inovatyvumas vertinamas pagal teigiamo poveikio ekonomikai kriterijų, kuris vertinamas vadovaujantis Socialinio verslo poveikio matavimo skaičiuoklę, kuri bus patvirtinta Žemės ūkio ministro įsakymu.

Visų kitų projektų inovatyvumo vertinimo **kriterijai vertinami 5 balų skalėje.**

Požymiai ir jų apibūdinimas	Vertinimo apibūdinimas	Informacijos šaltiniai
<p>Vertinama pagal vieną iš požymių:</p> <p>1. naujumas subjektui (ūkiui, įmonei, organizacijai), taikant principą, kad inovacija turi būti įdiegta ir reikšmingai skirtis nuo ankstesnių subjekto produktų ar siūlytų ir naudotų procesų, ir tai nėra įprastas pakeitimas ar atnaujinimas;</p> <p>2. naujumas šalies rinkoje;</p> <p>3. naujumas tarptautinėje rinkoje (bent vienoje užsienio valstybėje).</p>	<p>Įdiegtas produktas laikomas įvestu į rinką, kai jis tampa prieinamas naudoti numatytiesiems naudotojams. Procesas laikomas pristatytu rinkai, kai jį pirmą kartą pradedama faktiškai naudoti subjekto veikloje.</p> <p>Vertinama, kad nepakeitus veiklos pobūdžio, diegiamas produktas ar procesas pasižymėtų viena ar keletu savybių, kurios reikšmingai skiriasi nuo subjekto anksčiau siūlytų ar naudotų produktų savybių (apima kokybę, technines specifikacijas, patikimumą, konkurencinį pranašumą, patvarumą, ekonominį veiksmingumą naudojimo metu, patogumą, naudojimo galimybes ir palankumą naudotojui ir kt.) arba procesų savybių (pvz., didesnis efektyvumas, išteklių naudojimo efektyvumas, patikimumas ir atsparumas, patogumas ir naudojimo galimybės ir pan.).</p> <p>„Reikšmingo“ skirtumo sąvoka neapima smulkių pakeitimų ar pagerinimų. Vertinama pagal pateiktus argumentus pagrindžiančius skirtumus.</p> <p>Naujai įsteigtų ūkio subjektų atveju (kai nėra istorinių duomenų) laikoma, kad projektai atitinka naujumo kriterijaus požymį „naujumas subjektui“, nebent įrodoma, kad projektas atitinka aukštesnį naujumo požymį.</p> <p>Tiek paraiškos vertinimo, tiek projekto įgyvendinimo priežiūros metu ne mažiau kaip 50 proc.* projekto tinkamų finansuoti išlaidų vertės turi atitikti vieną iš kriterijaus požymių.</p> <p>Naujumo kriterijus šioje metodikoje vertinamas taip: 1 balas – naujumas atitinka pirmą požymį; 3 balai – naujumas atitinka antrą požymį; 5 balai – naujumas atitinka trečią požymį; 0 balų – nėra atitikties nei pagal vieną požymį.</p>	<p>Informacija pateikiama verslo plane ir (ar) paraiškoje:</p> <p>1. patvirtinimas, kad ne mažiau kaip 50 proc.* projekto tinkamų finansuoti išlaidų vertės atitiks vieną iš kriterijaus požymių.</p> <p>2. patvirtinimas, kad inovacija bus įdiegta per projekto įgyvendinimo laikotarpį ir visiškai atitiks planuojamus požymius iki kontrolės laikotarpio pabaigos;</p> <p>3. pagrindimas, kad naujumas subjektui nebus smulkus pakeitimas. Pagrindimui nurodyti reikšmingus skirtumus, kurie gali būti kiekybiškai ar kokybiškai apibūdinti, lyginant tarp esamų rinkoje ar naudojamų ir diegiamų produktų, įrangos ar technologijų.</p> <p>Informacijos šaltiniai: gamintojo techninės specifikacijos, alternatyvų, bandymų, įgyvendintų EIP arba demonstracinių / sklaidos projektų vieši rezultatai, bendradarbiavimo su mokslo institucija (sutarties pagrindu) gauti rezultatai, mokslo institucijų išvados, rekomendacijos ar kiti. Informacijos šaltiniai turėtų būti ne senesni nei 5 metai;</p> <p>4. naujumas atitinkamoje rinkoje pareiškėjo patvirtinamas paraiškoje su nuoroda į atitinkamos rinkos apžvalgos esamą šaltinį, jam nesant, su paraiška pateikiama pareiškėjo rinkos apžvalga, kurioje aprašomi rinkoje esami produktai ar technologijos pagal savo paskirtį ir funkcijas atitinkantys projekte diegiamiems ir aprašomi projekte diegiami produktai ar technologijos, pažymint bent vieną ar keletą savybių, kurios diegiamuose produktuose ar technologijose reikšmingai skiriasi nuo rinkoje esamų.</p> <p>Jeigu kvietime paraiškoms teikti numatyta, kokios projekto lėšomis įsigyjamos technologijos bus skatinamos ir laikomos naujomis šalies ar tarptautinėje rinkose, tokiu atveju šalies ar tarptautinės rinkos apžvalga nebūtina.</p>

**Teigiamas
poveikis
aplinkai ir
klimatui**

Požymiai ir jų apibūdinimas	Vertinimo apibūdinimas	Informacijos šaltiniai
<p>Vertinama pagal visus nurodytus požymius, atitinkančius poveikį aplinkai:</p> <ol style="list-style-type: none">1. dirvožemio kokybės gerinimas (erozijos mažinimas, humusingumo išsaugojimas, rūgštingumo reguliavimas) ir darnus maisto medžiagų valdymas (maistingųjų medžiagų balanso dirvožemyje palaikymas, jų išplovimo ir vandens telkinių mažinimas).2. vandens kokybės apsauga (vandens telkinių geros aplinkosauginės būklės palaikymas), tausaus vandens naudojimas (drėkinimo tikslams, gyvulių girdymui ir pan.) bei vandens atsargų dirvožemyje sukupimas (pvz., išmaniaja drenažo sistema);3. oro kokybės gerinimas (kietųjų dalelių, anglies monoksido, sieros dioksido, azoto dioksido mažinimas);4. klimato kaitos švelninimas (ŠESD emisijų mažinimas gyvulininkystės sektoriuje, anglies dioksido kaupimas dirvožemyje, biomasėje, durpynuose, miškuose ir pan.);5. žaliosios energijos didinimas bei energijos vartojimo efektyvumo didinimas (taupymas).	<p>Inovacijos poveikis aplinkai vertinamas kompleksiskai, atskirai įvertinant, ar inovacija daro įtaką ir prisideda prie dirvožemio, oro, vandens kokybės pagerinimo, maisto medžiagų išplovimų iš dirvožemio mažinimo, tausaus vandens naudojimo, kraštovaizdžio išsaugojimo gerinimo. Inovacijos poveikis klimato pokyčiui švelninti vertinamas ŠESD emisijų mažinimo požiūriu, žaliosios energijos iš žemės ir miško šaltinių bei energijos efektyvumo požiūriais.</p> <p>Poveikio aplinkai ir klimatui kriterijus vertinamas taip:</p> <ol style="list-style-type: none">1 balas – atitinka pagal vieną požymį;2 balai – atitinka pagal du požymius;3 balai – atitinka pagal tris požymius;4 balai – atitinka pagal keturis požymius;5 balai – atitinka pagal penkis požymius;0 balų – neatitinka nei vieno požymio.	<p>Informacija pateikiama verslo plane ir (ar) paraiškoje:</p> <ol style="list-style-type: none">1. patvirtinimas, kad projekto investicijos atitiks vieną ar kelis šio kriterijaus požymius nurodant kuriuos (atitikimas požymiui užskaitomas jeigu diegiamomis priemonėmis įtakojamas bent vienas jame išvardintas elementas) iki kontrolės laikotarpio pabaigos.2. pateikiamas pagrindimas kaip projektas atitiks tam tikrus šio kriterijaus požymius įskaitant atskirus jų elementus paraiškoje trumpai nurodant, kokios diegiamos priemonės darys teigiamą poveikį (pvz. dirvožemio erozijos mažinimui - diegiama beariminė technologija; rūgštingumo mažinimui - kalkinimo technologija, vandens telkinių geros aplinkosauginės būklės palaikymui - vandens telkinių apsauginių juostų žolės mulčiavimo įranga, maistingų medžiagų dirvožemyje palaikymui - mėšlo ar srutų paskleidimo ar įterpimo įranga, anglies dioksido kaupimui dirvožemyje – diegiama beariminė technologija, žaliosios energijos iš žemės ir miško šaltinių gamybos didinimui – biodujų jėgainės diegimas ir pan.).

Požymiai ir jų apibūdinimas	Vertinimo apibūdinimas	Informacijos šaltiniai
<p>Vertinama pagal paraiškoje numatytų išlaidų vertės dalį nurodytoms skaitmeninėms technologijoms:</p> <ol style="list-style-type: none">Palydovinių sistemų panaudojimas (apima Globalios esamos vietos padėties nustatymo sistemos GPS diegimo projektus, kai žemės ūkio sektoriuje naudojantis palydovų duomenimis vykdoma tiksloji žemdirbystė: sėjama, tręšiami laukai bei purškiami pasėliai, nuimamas derlius ir kita);Daiktų internetas (apima investicijas į tinklą, išmaniuosius prietaisus, jutiklius, valdiklius, kitą fizinę ir programinę įrangą, sujungiančią fizinius objektus tarpusavyje ir leidžiančią procesus valdyti virtualiai. Apima tiek augalininkystės, tiek gyvulių auginimo, šėrimo, melžimo procesus, tiek visas kitas su pirmine gamyba, logistika, perdirbimu, rinkodara ir pan. susijusias veiklas);Nepilotuojami orlaiviai, įskaitant dronus (apima investicijas, skirtas kurti, gaminti, įsigyti, prižiūrėti, aptarnauti ir naudoti nepilotuojamus orlaivius, įskaitant dronus, skirtus su žemės ūkiu susijusioms veikloms).Blokų grandinės technologija (apima projektus, kai ji diegiama kaip potenciali ateities technologija, naudojama ir žemės ūkyje, kai reikalingas patogus ir skaidrus virtualių duomenų ar duomenų blokų valdymas pasitikėjimo pagrindu (technologija leidžia subjektams kontaktuoti tiesiogiai, be trečiųjų šalių, o naudojant specialią kriptografiją sukurta tarsi skaitmeninė „buhalterijos knyga“, kurioje esančius mokėjimus ar mainus gali matyti visi prisijungusieji, o kad pervedimas būtų sėkmingas, visi į tokį tinklą sujungti kompiuteriai turi jį patvirtinti).Automatizavimas ir robotika (apima projektus, kuriuose diegiami ir naudojami automatizavimo ir (ar) robotikos sprendimai procesams modernizuoti).Debesų kompiuterija ir dideli duomenys (apima projektus, kurių įgyvendinimo metu diegiama, taikoma ar perkama Debesų kompiuterija – kompiuterinė paslauga, teikiama pagal pareikalavimą, naudojant kompiuterinius išteklius, išsklaidytus internete. Taip pat apima projektus, kuriuose naudojami dideli duomenys kaip didžiulis kompiuterių duomenų rinkinys, įskaitant struktūrizuotus, nestruktūrizuotus, pusiau struktūrizuotus duomenis, kurių negalima apdoroti tradiciniais algoritmais ir metodais).Valdymo sistemos (apima projektus, kai diegiama programinė įranga, skirta kompiuterizuoti įmonės valdymą, galinti apimti ir integruotis į visus įmonės verslo procesus, naudojama apskaitos tvarkymo palengvinimui, efektyviam visų resursų išnaudojimui, kontaktų valdymui, efektyviam tiekimo grandinės veikimui užtikrinti, analitinės įmonės veiklos ataskaitų sudarymui ir pan.).Dirbtinis intelektas (apima įvairius projektus, kuriuose dirbtinis intelektas gali būti naudojamas užtikrinti sveikesnį maistą mažinant trąšų, pesticidų, herbicidų ir drėkinimo naudojimą bei taip sumažinti poveikį aplinkai, kai piktžolės, augalai, augimo sąlygos atpažįstamos lauke, o dirbtinio intelekto sprendimai transformuojami į tinkamus veiksmus pagal užprogramuojamą tikslą. Taip pat naudojama gyvūnų judėjimui, temperatūrai ir pašarų vartojimui stebėti, produktų perdirbimo procesuose ir pan.).	<p>Skaitmeninimas kaip inovatyvumo vertinimo kriterijus atspindi, kiek projektas diegia skaitmenines technologijas.</p> <p>Skaitmeninimo kriterijus šioje metodikoje vertinamas taip:</p> <p>1 balas – jei diegiamoms išvardytoms skaitmeninėms technologijoms numatyta skirti iki 20 proc. projekto tinkamų finansuoti išlaidų vertės;</p> <p>2 balai – jei diegiamoms išvardytoms skaitmeninėms technologijoms numatyta skirti nuo daugiau nei 20 iki 25 proc. projekto tinkamų finansuoti išlaidų vertės;</p> <p>3 balai – jei diegiamoms išvardytoms skaitmeninėms technologijoms numatyta skirti nuo daugiau nei 25 iki 30 proc. projekto tinkamų finansuoti išlaidų vertės;</p> <p>4 balai – jei diegiamoms išvardytoms skaitmeninėms technologijoms numatyta skirti nuo daugiau nei 30 iki 35 proc. projekto tinkamų finansuoti išlaidų vertės;</p> <p>5 balai – jei diegiamoms išvardytoms skaitmeninėms technologijoms numatyta skirti daugiau nei 35 proc. projekto tinkamų finansuoti išlaidų vertės;</p> <p>0 balų – jei nėra diegiama nei viena iš išvardytų skaitmeninių technologijų.</p>	<p>Informacija pateikiama verslo plane ir (ar) paraiškoje:</p> <p>1. patvirtinimas, kad tam tikra projekto tinkamų finansuoti išlaidų vertės dalis diegiamoms skaitmeninėms technologijoms sudarys tam tikrą dydį (nurodant kokį).</p> <p>2. patvirtinimas, kad skaitmeninės technologijos (nurodant kurios) bus įdiegtos per projekto įgyvendinimo laikotarpį.</p>

-Atsižvelgiant į tai, kad ne visi kriterijai yra vienodai reikšmingi, kriterijams taikomi inovatyvumo kriterijų reikšmingumai (svoriai) vieneto dalimis (jeigu priemonės įgyvendinimo taisyklėse nenumatyta kitaip)

-Apskaičiuojami kriterijų **svorio balai**, dauginant vertinimo balus iš svorio ir apskaičiuojant bendrą svorio balų sumą.

Projektų inovatyvumo vertinimas	Kriterijai						Svorio vnt. dalių suma =1.00	Maksimali svorio balų suma Smax
	Naujumas		Teigiamas poveikis aplinkai ir klimatui		Skaitmeninimas			
	Balas (0-5)	Svoris, vnt.	Balas (0-5)	Svoris, vnt.	Balas (0-5)	Svoris, vnt.		
1 projektas		0,6		0,2		0,2	1,00	5
2 projektas		0,6		0,2		0,2	1,00	5
.....		0,6		0,2		0,2	1,00	5
		0,6		0,2		0,2	1,00	5

Apskaičiuavus projektui suteiktos svorio balų sumos dalį procentais nuo maksimalios galimos svorio balų sumos, nustatomas konkretaus projekto inovatyvumo lygis:

I lygis – išskirtinai inovatyvus projektas, kai vertinimo metu surenkama daugiau nei 75 proc. maksimalios svorio balų sumos;

II lygis – reikšmingai inovatyvus projektas, kai vertinimo metu surenkama nuo daugiau nei 50 iki 75 proc. maksimalios svorio balų sumos;

III lygis – vidutiniškai inovatyvus projektas, kai vertinimo metu surenkama nuo daugiau nei 30 iki 50 proc. maksimalios svorio balų sumos;

IV lygis – nereikšmingai inovatyvus projektas, kai vertinimo metu surenkama iki 30 proc. maksimalios svorio balų sumos;

V lygis – neinovatyvus projektas, kai vertinimo metu inovatyvumo kriterijų atrankos balai nebuvo suteikti.

Projektų
inovatyvumo
nustatymas

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Ačiū už dėmesį

